

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Професор з науково-педагогічної роботи
Михальченко Н.В.

28 серпня 2024 р

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ УСПІХУ І РЕФЛЕКСІЯ ОСОБИСТОСТІ

Ступінь бакалавра

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Михальченко Наталія Вячеславівна, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, кандидат психологічних наук _____

РЕЦЕНЗЕНТ: Дрозд О.В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології Черноморського національного університету імені Петра Могили

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від "27" серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти (Якименко С.І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від "27" серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії педагогічного факультету (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від "28" серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної ради (Михальченко Н.В.)

Анотація

Освітній компонент «Психологія успіху та рефлексія особистості» належить до переліку вибіркових (загальноуніверситетських) дисциплін. Вона сприяє засвоєнню знань та відпрацюванню вмінь, навичок необхідних майбутнім фахівцям. Програма дисципліни сприяє формуванню у студентів загальних уявлень про психологію успіху та рефлексію особистості, оволодінню студентами найважливішими теоретичними питаннями з психології успіху; ознайомленню студентів з основними методами психології успіху. Дисципліна знайомить із психологічним змістом складових успіху та складових рефлексії. Велика увага приділяється психологічним особливостям прагнення до успіху.

Ключові слова: психологія успіху, успіх, методи психології успіху, особистість, рефлексія, особистісна рефлексія, патріотична рефлексія, Я-концепція, імідж, складові успіху, складові рефлексії.

Summary

The educational component "Psychology of success and personality reflection" belongs to the list of optional (university-wide) disciplines. It contributes to the assimilation of knowledge and the practice of skills necessary for future specialists. The discipline program contributes to the formation of students' general ideas about the psychology of success and personal reflection, students' mastery of the most important theoretical issues in the psychology of success; introducing students to the basic methods of the psychology of success. The discipline introduces the psychological content of the components of success and the components of reflection. Much attention is paid to the psychological features of the desire for success.

Key words: psychology of success, success, methods of psychology of success, personality, reflection, personal reflection, patriotic reflection, self-concept, image, components of success, components of reflection.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Психологія успіху та рефлексія особистості» (вибіркового освітнього компоненту) складена Михальченко Н.В. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологія успіху та рефлексія особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, вікова психологія, загальна педагогіка, дитяча психологія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів загальних уявлень про психологію успіху, оволодіння студентами найважливішими теоретичними проблемами з психології успіху; ознайомлення студентів з методами психології успіху, складовими успіху та складовими рефлексії.

Завдання навчальної дисципліни полягають у:

- вивченні загальних засад психології успіху;
- ознайомленні з методами психології успіху;
- ознайомленні зі складовими психології успіху та складовими рефлексії особистості;
- оволодінні всіма категоріями, поняттями, включеними в програму курсу;
- оволодінні прийомами всіх форм занять з використанням активних методів навчання, які спрямовані на формування у студентів теоретичного професійного мислення психологічного складу;
- формуванні у студентів вміння творчо та професійно використовувати знання у фаховій діяльності;

Передумови для вивчення дисципліни: загальна психологія, вікова психологія, загальна педагогіка, дитяча психологія.

Навчальна дисципліна складається з 5-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРОФЕСІЙНІ ДЕКЛАРАТИВНІ І ПРОЦЕДУРАЛЬНІ ЗНАННЯ	
1.1	Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом.
1.2	Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології.
1.3	Знати суть методичних систем визначених Державним стандартом.
ПРОФЕСІЙНІ ВМІННЯ І НАВИЧКИ	
2.1.	Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, під час розв'язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.
2.2.	Володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи та стратегії їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання учнів. Складати психолого-педагогічну характеристику на учня та клас.

2.5.	Проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми. Здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з критеріями оцінювання та у відповідності до Державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, визначених у програмі з певного предмету.
2.7.	Проектувати зміст і методику проведення виховних заходів для учнів початкової школи.

Мова навчання – українська.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Для спеціальності 013 Початкова освіта

I. Загальнопредметні:

K3-1	<i>Загальнонавчальна.</i> Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.
K3-2	<i>Інформаційно-аналітична.</i> Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
K3-4	<i>Комунікативна.</i> Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів
K3-6	<i>Етична.</i> Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи)
K3-8	<i>Міжособистісної взаємодії.</i> Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань
K3-9	<i>Адаптивна.</i> Здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання молодших школярів, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами
K3-10	<i>Рефлексивна.</i> Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підходові до навчально-виховного процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії

II. Фахові:

СК-1	СК-1. Предметна компетентність. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей, визначених Держстандартом, задля усвідомлення їхньої реалізації в освітній галузі
------	--

	загалом, та окремих змістових лініях зокрема.
СК–2.	Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, соціально-психологічна, аутопсихологічна.
<i>СК–2.1.</i>	<i>Диференціально-психологічна.</i> Здатність до застосування знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи у відповідності з їхніми індивідуальними та віковими характеристиками сприймання, уваги, уяви, пам'яті, мислення; вміння застосовувати ці знання при моделюванні ситуацій навчання, виховання й розвитку молодших школярів; спроможність урахувати у професійній діяльності тип темпераменту, вік, стать, антропологічні ознаки учнів; володіння психологічними методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів дітей і спроможність їх урахування у проектуванні педагогічного процесу.
<i>СК–2.2.</i>	<i>Соціально-психологічна.</i> Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів класу /учня початкової школи, взаємостосунки вчителя та учнів, закономірності педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання у моделюванні навчально-виховного процесу в початковій школі.
<i>СК–2.3.</i>	<i>Аутопсихологічна.</i> Здатність до адекватного усвідомлення особистісно-професійних якостей, самопізнання, самооцінки як підґрунтя формування критичного, гуманістично орієнтованого мислення вчителя початкової школи, емоційної усталеності, екстраверсії, розвитку проникливості; інтелектуальна здатність до бачення, постановки й розв'язання проблем особистісного зростання учня; сформованість психологічного мислення вчителя початкової школи; його готовність до природовідповідних дій у процесі навчання (чуття самого себе й міри власних дій як першого вчителя); здатність до самоусвідомлення, саморозвитку, вдосконалення педагогічної діяльності з високим рівнем автономності.
СК–3.	Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти. Складниками педагогічної компетентності є дидактична, виховна, організаційна.
<i>СК–3.2.</i>	<i>Виховна.</i> Здатність випускника до здійснення виховної діяльності з молодшими школярами; здатність до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи, яка включає мету, завдання, зміст, методи, прийоми, педагогічні засоби, форми організації, діяльність вихователя й вихованців; спрямованість на досягнення відповідних результатів; здатність ефективно використовувати виховний потенціал уроків і занять з учнями в позаурочний час тощо.

СК-3.3.	<i>Організаційна.</i> Здатність до організації навчально-виховного процесу в початковій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.
СК – 5.	Професійно-комунікативна компетентність (ПКК). Здатність актуалізувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами. Складники професійно-комунікативної компетентності вчителя початкової школи.

Для спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

I. Загальнопредметні:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні основи психології успіху та рефлексії особистості

Тема 1. Природа психіки та свідомість особистості в психології успіху.

Тема 2. Методологічні принципи та методи дослідження в психології успіху.

Кредит 2. Особистість як суб'єкт та об'єкт вивчення в психології успіху

Тема 3. Особистість в психології успіху

Тема 4. Психологічна структура особистості в психології успіху

Кредит 3. Складові психології успіху та рефлексії особистості

Тема 5. Складові психології успіху

Тема 6. Складові рефлексії особистості

Кредит 4. Категорія віку в психології успіху

Тема 7. Періоди розвитку людини в онтогенезі

Тема 8. Кризи життя та їх вплив на успіх

Кредит 5. Психологія успіху в житті та діяльності

Тема 9. Мотивація досягнення успіху в діяльності

Тема 10. Спілкування в психології успіху. Рефлексія у спілкуванні

3. Рекомендована література

Базова

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. К.: Просвіта, 2001. 416с.
2. Заброцький М.М. Основи вікової психології: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005. 112с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій):Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 128с.
4. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2005. 360 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: навч.посіб. К.: Академвидав,2009. 560с.
6. Коробко С.Л., Коробко О.І. Робота психолога з молодшими школярами. К.:Літера, ЛТД, 2006. 416с.
7. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості: У 2 томах. Том. 1: Чернівці.:Букрек, 2015. 840с.
8. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості: У 2 томах. Том. 2: Чернівці.:Букрек, 2015. 640с.

Допоміжна

- 1.Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод. Видання. – К.: Либідь, 2003. – 280с.
- 2.Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн.. 2: Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод. Видання. – К.: Либідь, 2003. – 344с.
- 3.Бех І.Д. Психологічні умови ефективності виховної дії // Рідна школа. - 1992. – N 1. - С.41-46.
- 4.Бех І.Д. Довільна поведінка школярів як мета виховання // Рідна школа. 1993. – N9. – С.29-32.
- 5.Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
- 6.Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001.- 416с.
- 7.Власова О.І. Основи психології та педагогіки: підручник. – К.: Знання, 2011. – 333с.
- 8.Заброцький М.М. Основи вікової психології: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005. - 112с.
- 9.Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. М.С.Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400с.
10. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л. М. Проколієнко. – К.: Рад. школа, 1989. – 608 с.
11. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій):Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 128с.
12. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник.. – 2-е вид., перероблене та доповнене. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
13. М'ясоїд П.А.Загальна психологія: Навч. посіб.- 3-є вид.,випр. – К.: Вища школа, 2004.- 487 с.
14. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 448 с.
15. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н. Чепелєва та ін.: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 536 с.
16. Основи психології: Підручник // За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1997. - 632 с.

17. Подоляк Л. Основи вікової психології / Психологічний інструментарій. – Київ: Плавник, 2006. – 112с.

18. Психологія: Підручник / Ю.Л.Трофімов, В.В.Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л.Трофімова- 3-є вид., стереотип.-К.:Либідь, 2001.- 560 с.

19. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 360с.

20. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. - К.: Академія, 2002. - 528с.

21. Цимбалюк І.М., Яницька О.Ю. Загальна психологія. - К.: Професіонал, 2004. - 304 с.

Інформаційні ресурси

1. https://pidru4niki.com/1821100137149/psihologiya/peredmova_vikova_i_pedagogichna_psihologiya

2. https://stud.com.ua/88896/pedagogika/pedagogichna_psihologiya

3. scholar.google.com.ua

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольна робота, поточне опитування, тестування, доповідь, презентація, конспект першоджерел, словникова робота, індивідуальне завдання, есе.